

Гасподарія

християнський молодіжний

часопис

№19, 2018

Життя - це

ДАР

о. Конон Полішко стоїть 1-й у верхньому ряді зліва-направо

ОТЕЦЬ КОНОН КЛИМ ПОЛІШКО, ЧСВВ

(*23.04.1887 – †29.06.1952)

У 130-ліття від дня народження і 65-ліття з дня переходу до вічності

о. Єронім Грім, ЧСВВ

Отець Конон Полішко, ЧСВВ – доволі цікава постать в історії міжвоєнного періоду Василіянського Чину і настільки ж незнана. Місіонер, реколектант, церковний письменник і науковець-історик, педагог, і трохи художник – такі сфери діяльності і зацікавлень о. Конона вимальовуються, коли зібрати по крупинках розсіпані по архівних справах і довоєнних часописах відомості про нього. Досі про отця Конона не було ще жодної біографічної замітки, ця – перша – для сучасного і майбутніх поколінь василіян...

Климентій Полішко народився 23 квітня 1887 р. у сім'ї Якова Полішка в селі Гільче (Гульче, поль. Hulcze), яке за церковним адміністративним поділом тоді належало до Вар'язького деканату Перемишльської греко-като-

лицької єпархії, а тепер – в межах Польщі (гміна Долгобичув Грубешівського повіту Люблінського воєводства). Крім нього в сім'ї ще було, мабуть, кілька дітей, а з документів точно відомо, що мав брата і сестру Пелагію (1895 р.н.), яка у 1914 році вступила до сестер василіянок і в монашестві називалася Макарія. Охрестив Климентія в парафіяльній церкві св. Михаїла отець-парох Лев Панасинський. Навчався спочатку у виділовій школі з польською мовою викладання в Сокалі, а в 1900 році перевівся до Львівської академічної гімназії з українською мовою викладання, до провчився до осіннього семестру 1904 року. 28 січня 1905 р. вступив до Василіянського Чину на новіціат у Крехові. На обличинах отримав нове монаше ім'я Конон. Після складення перших тимчасових обітів 16 вересня 1906 р., впродовж наступних трьох років доповнював гуманістичні (гімназійні) студії та вив-

чав риторику в Крехові. Впродовж 1909-1911 рр. у Лаврові під проводом отців Костянтина Мрозовського, Панкратія Кандюка та Петра Кисіля вивчав філософські дисципліни. Богословський вишкіл отримав у василіянському студійному домі Свято-Юрського монастиря в Кристинополі (1911-1914 рр.). Вічні обіти склав 21 вересня 1911 р., а 26 жовтня 1913 р. разом із Софроном Дяковичем, Ігнатієм Мазикевичем та Павлом Оленським одержав ієрейське рукоположення.

По завершенні студій, якраз на початку Першої Світової війни, призначений до монастиря св. Онуфрія у Львові, де окрім душпастирської праці в монастирському храмі, виконував обов'язки сповідника Згромадження Сестер Служебниць, займався бібліотекою та писав монастирську хроніку¹. 15 травня 1916 р. переїхав до Жовкви на катехитурі, проте ненадовго, бо вже через рік був катехитом і

¹ЦДІАЛ, Ф. 684, Оп. 1, спр. 2195 – Хроніка [Львівського] монастиря за 1903-1917 рр., арк. 90-131 (від 29.07.1914 до 24.06.1915) написані рукою о. Конона Полішка, ЧСВВ. Витяги з цієї хроніки (з арк. 97-115) опубліковані в Митрополит Андрей Шептицький: *Життя і діяльність*. Документи і матеріали 1899-1944, Том II, Церква і суспільне питання, книга 2, Листування, за ред. Андрія Кравчука, Львів «Місіонер», 1999, ст. 612-618.

сотрудником парафії в Дрогобичі. По закінченні війни перебував у Перемишльському монастирі (за Каталогами 1920-1921 рр.). Переведений до Бучацького монастиря, де впродовж 1921/22 – 1922/23 навчальних років викладав українську й німецьку мови учням відновленого Місійного інституту ім. св. Йосафата. Після Бучача рік часу перебував у Жовківському монастирі, де зосередився більше на душпастирській діяльності, виїздив на місії, займався письменницькою діяльністю та відвідував курси малярства у Львові у відомого українського архітектора, дослідника старовини й реставратора Володимира Пещанського (1929-1931) та Гошеві (1931-1933), де провадив гуртки Апостольства Молитви, займався письменницькою та місійною діяльністю, а в Гошеві також писав монастирський хроніку.

В другій пол. 1933 р. призначений до Львова. Досить детально про побут і працю отця Конона та й взагалі василіян у Львові описує в монастирській хроніці (*тепер в ЦДІАЛ, 684, оп. 1, спр. 2197, арк. з 54 по 107*) отець Яким Сеньківський (Блаженний священномученик). Так, основним завданням отця Полішка у Львові було проповідання Слова Божого в монастирському храмі св. Онуфрія на Літургіях, під час Маївок та під час Вечірні, голошення Великопосних наук, сповіді в церкві і в школі сестер Василіянок, духовна підмога єпархіальним священикам в Печені, Запитові, Винни-

ках, передмісті Львова Баторівці. За час перебування у Львові (1933-1935 рр.) дав близько 10 турів реколекцій та 10 місій – це лиш ті, які зафіксував у хроніці о. Сеньківський. Місії проводив у таких місцевостях: 1934 р. – Ладанці біля Перемишля – 28.04-7.05 з отцем Матеєм Шипіткою; в ц. св. Онуфрія у Львові – 10-19.05; Плугів біля Золочева – 17-24.06 з о. Шипіткою; 15-23.09 з о. Шипіткою; Яструбичі біля Сокаля – 7-14.10 з о. Шипіткою; Демня біля Миколаєва – від 13.12 з о. Павлом Жупанським; 1935 р. – Завишня біля Сокаля – від 24.05; Баличі Подорожні біля Стрия – 2-10.06 з о. Шипіткою; Рождалів біля Сокаля – 15-23.06; Угерці Мінеральні біля Ліска – 29.06-10.07 з о. Йосафатом Камінським.

30 вересня 1935 р. отримав призначення, а 8 жовтня переїхав до великого відпустового Марійського центру – Гошівської Свято-Преображенської обителі. В Гошеві пробув до вересня 1937 р., коли Провінційна рада призначила його до Жовкви. З 24 по 28 січня 1938 р. отець Конон Полішко, як один із найдіяльніших місіонерів Провінції, взяв участь у Місійному з'їзді василіян місіонерів і реколектантів, організованому отцем Павлом Теодоровичем у Жовкві. На цьому з'їзді отець Конон виголосив змістовний реферат, характеризуючи книгу «Метода місій» славного місіонера «золотої доби» Василянського Чину о. Корнилія Срочинського (1731-1790)².

З початком II Світової війни й «советської» займанщини залишив Жовкву, спершу був у рідного брата у с. Гільче, заступав священиків на сусідніх парафіях, давав реколекції, потім перебрався до Василянського монастиря в Кристинополі, де викладав історію Церкви студентам-богословам, а згодом повернувся на сотрудника парафії у Гільче. В 1946 р. отець Конон був адміністратором парафії с. Угринів (Перемишльської еп.). Під час

насильної депортації українців із прикордоння УРСР і Польської Народної Республіки родина о. Полішка була переселена до села Куропатники (нині Галицького району Івано-Франківської області). Десь наприкінці 1940-х років о. Конон Полішко переїхав до родичів у с. Куропатники там упокоївся в Господі 29 червня 1952 р. Могила його на сільському цвинтарі збереглася донині.

Особисті зацікавлення.

З небагатьох збережених історичних джерел можна дізнатися про зацікавлення отця Конона Полішка.

Малярство і мистецтвознавство.

Вже вище було згадано, що в 1924 р. отець Конон відвідував курси малярства у Львові в п. Володимира Пещанського, після чого й надалі продовжував самостійно вивчати і періодично вправлятися у цій ділянці мистецтва. Відомо, що коли в червні 1934 р. розпочалася часткова реставрація церкви св. Онуфрія у Львові отець Полішко займався підбором взірців для малювання, зокрема обох захристій, а в липні того ж року відновляв «мальовило образів євангелістів і інших святих в куполі лівої бічної нави коло Матері Божої». Хроніст у кількох місцях літопису підкреслює його талант, називаючи «знавцем артистичного мистецтва» і «фахівцем у мистецтві». Нажаль, наразі невідомо, чи розписував отець Конон інші василіянські церкви і чи залишив по собі якісь інші праці в цій ділянці.

Ідея унії

Отець Конон Полішко неодноразово дописував у часописах на тему єдності християн. У першому випуску «Доброго Пастиря» (том I, ч. 1-2 за 1931 рік) опублікував статтю «Унійні змагання і перешкоди», яку присвятив пам'яті заслуженого василіянина о. Платоніда Філяса. На сторінках «Нової Зорі» під криптонімом «К.П.» провадив жваву полеміку

²Про перебіг З'їзду детально оповідає о. Микола Іванів, ЧСВВ у книзі «Свята місія», Львів 1998, Видання Львівської Архиепархії УГКЦ (перевидання – Прудентопіль 1969), про реферат о. Конона Полішка на с. XIII-XIV, тільки дату проведення його ставить на серпень 1938 р. Про місійний З'їзд також згадує о. Исидор Патрило, ЧСВВ в розділі Нарис історії Галицької Провінції ЧСВВ, в: Нарис історії Василянського Чину святого Йосафата, Рим, Видавництво оо. Василіян, 1992, с. 366 подаючи вищенаведені дати проведення.

Кристинопіль (Червоноград), в часі війни 1942/1943рр.
о. Конон Полішко, ЧСВВ сидить 3-й справа-наліво біля о. П. Теодоровича

з автором, який підписувався «Грек» на тему «Хто творить ідеологію Чина і про співучасть ЧСВВ в неоунії» («Нова Зоря», ч. 72 за 23 вересня 1934 року) та «В справах Католицької Церкви і ЧСВВ» («Нова Зоря», ч. 5 за 24 січня та ч. 6 за 27 січня 1935 року). Інші публікації на унійну та василіянську тематику: «З унійних справ» («Нова Зоря», ч. 78 за 14 жовтня 1934 року), «За історичну правду» («Нова Зоря», ч. 5 за 23 січня та ч. 6 за 26 січня 1936 року). У рецензії на книгу Віктора Пйотровича «Unja i Duzunja Kościelna w Polsce», Вільно 1933 (рец. в «Записки ЧСВВ», том 6, вип. 1-2, с. 441-443) піддає критиці думку автора, що Берестейська унія ніякої користі не принесла Речі Посполитій, а навпаки була навіть перешкодою до суцільного окатоличення її населення в XVIII столітті.

Хроніки, рукописи, пам'ятки української мови

Отець Конон Полішко не закінчував спеціальних студій, пов'язаних з історичними дисциплінами, проте завжди мав відчуття цінності рукописних документів: чи то коли сам писав

монастирські хроніки, чи коли переписував архівні матеріали або коли готував публікації матеріалів до друку. Сам о. Полішко підготував два Календарі «Місіонаря» на 1925 і 1939 роки. У першому помістив дві статті: «Друкована книжка» (с. 49-55) і «Літопис Кристинопільського Монастиря між літами 1763-1785 (У виїмках)» (с. 100-106); у другому – «Перед сто роками. Що колись оголошувано нашим предкам у греко-католицьких церквах. Виїмки з дрогобицького «Деканального протоколу» (Роки 1817-1827)» (с. 49-62). У статті «З минулого української мови та її обряду» (Календар «Місіонаря» на 1942 рік, с. 48-59) автор, аналізуючи метриральні книги парафій сіл Нісмичі, Туринка, Воля Висоцька і міста Жовкви, демонструє, як змінювалася мова і спосіб запису по рубриках в метриральних книгах у Галичині в другій пол. XVIII ст.

ДЖЕРЕЛА

Архіви: ЦДІАЛ, Ф. 684, Оп. 1, Спр. 63: Книга протоколів конзулт-засідань ради керівного складу василіянських монахів за 1905-1931, арк. 33,

49 зв, 56; ЦДІАЛ, Ф. 684, Оп. 1, спр. 875: Особиста справа монаха Полішка Климента; ЦДІАЛ, Ф. 684, Оп. 1, спр. 2195: Хроніка [Львівського] монастиря за 1903-1917 рр.; ЦДІАЛ, 684, оп. 1, спр. 2197: Хроніка [Львівського] монастиря за 1931-1937 рр.; Архів Головної Управи ЧСВВ (Рим), Лист о. П. Теодоровича до о. Архим. Д. Ткачука від 24.07.1940; Архів Провінції Найсвятішого Спасителя (Львів), Фонд 15, Померлі, Особова справа о. Ісидора Патрила, ЧСВВ, Автобіографія о. Ісидора Івана Патрила, ЧСВВ, с. 6; Архів Провінції Найсвятішого Спасителя, Фонд рукописів о. Дам'яна Богуна, ЧСВВ, Померлі від 1883 р і Померлі від 1930; **Статті:** 3 місійного руху, Місіонар Пресвятого Серця Ісусового, лист 2 за лютий 1928, с. 52-53; NIEBYWANIEC Ks., STANISŁAW, LIGNOWSKIS., MIECZYSLAW, Stan Grekokatolickiej Diecezji Pszemyńskiej – w pozostałej w granicach Polski jej części według danychch 10 III 1946 // Kościół na drogach historii, pod redakcją Józefa Wołczańskiego, Kraków-Lwów, 1999, s. 261; Каталог ЧСВВ на 1940-41 рр., Львів 1943, с. 25.

ЗАСНОВНИК ТА ВИДАВЕЦЬ
ВАСИЛІАНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
ФІЛОСОФСЬКО-
БОГОСЛОВСЬКИХ
СТУДІЙ ІМ. МИТРОПОЛИТА
ЙОСИФА
ВЕЛЯМИНА РУТСЬКОГО

Головний редактор
бр. Яків Шумило, ЧСВВ

Заступник головного редактора
бр. Тадей Херович, ЧСВВ

Світлини
бр. Касіян Касіян, ЧСВВ

Богословський редактор
о. Никанор Ситар, ЧСВВ

Літературний редактор
Тетяна Трачук

Дизайн і верстка
Марія Хміль

Редакційна рада

д. Йосиф Баранецький, ЧСВВ
д. Теоктист Міщук, ЧСВВ
бр. Йосафат Ковалюк, ЧСВВ
бр. Давид Козин, ЧСВВ
бр. Микита Овчар, ЧСВВ
бр. Андрей Паберівський, ЧСВВ
бр. Юліан Пилипів, ЧСВВ
бр. Домінік Владика, ЧСВВ

Адреса видавця та редакції:
Україна, м. Львів-Брюховичі
79491, вул. Широка, 6
Монастир св. Йосифа
Редакція «Господь і я»
<http://gospodija.in.ua>
e-mail: vifbsb@gmail.com
моб. тел.: 096 78 52 503

Тираж 2000 прим.

“Господь і я” виходить двічі на рік.
Погляди, висловлені в авторських
публікаціях, можуть не збігатися
з позицією редколегії.

Редакція залишає за собою право
редагувати і скорочувати подані
матеріали.

Рукописи не рецензуються і не по-
вертаються.

При передруку посилання на
“Господь і я” обов'язкове

*Висловлюємо щирі подяку
отцям, братам, сестрам, молоді,
усі тим, хто дбає про розвиток
та поширення часопису.*

ЖИТТЯ - ЦЕ ДАР

Вступне слово ректора і редактора
ЦЕРКВА 3

«Церква заохочує подружжя не вагатись у тому, щоб
прийняти Боже благословення» –
о. д-р Теодосій Грень, ЧСВВ 4

«Радість любові»: На шляху розпізнавання та інтеграції 7

ТЕМА НОМЕРУ: ЖИТТЯ - ЦЕ ДАР

«Життя людини має найвищу цінність» - с. Діогена
Терешкевич, СНДМ 10

Джерело людської любові згідно з Богослов'ям тіла
святого Івана Павла II 13

Допоможи самогубцю 15

ЖИТТЯ

«Хтось вважає нас диваками, хтось героями, але ми є
совістю нації» - майор Олег Рудяк 16

Вибір на користь життя. Історії про двох матерів 18

КУЛЬТУРА

«Щоденник віри. Записки Рейчел Скотт» 23

Християнська етика – могутній засіб духовно-морального
виховання українських дітей та молоді 25

МОЛОДЬ СВІТУ

Світло, яке дарує вічність 27

Гаджети: за чи проти? 29

7 виразів, які варто сказати своїм друзям 32

ТРИ КРАПКИ

Пісня Пісень. Про яку любов йдеться? 34

АРХІВ ЧСВВ

О. Конон Клим Полішко, ЧСВВ 36